

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

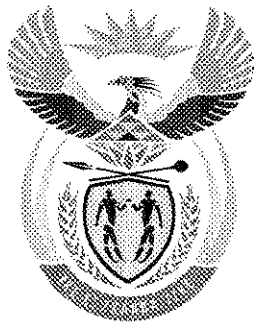
Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LARA 2012

MEMORANDAMU

MARAGA: 100

Memorandamu uyu u na masiatari a 11.

NSC – Memorandum

KHETHEKANYO YA A: RUBRIKI YA U TOLA/MAKA MAANEKA (50)

KHOUDU	Khoudu 7: Vhuswikeleli ha nthesa 80 – 100% 24 – 30	Khoudu 6: Vhuswikeleli ha nthesa 70 – 79% 21 – 23½	Khoudu 5: Vhuswikeleli ho dzialo 60 – 69% 18 – 20½	Khoudu 4: Vhuswikeleli vhu fushaho 50 – 59% 15 – 17½	Khoudu 3: Vhuswikeleli ho linganelaho 40 – 49% 12 – 14½	Khoudu 2: Vhuswikeleli ha fhasi 30 – 39% 9 – 11½	Khoudu 1: U sa swikelela 0 – 29% 0 – 8½
ZWI RE NGOMU NA VHUPULANI (NV) (MARAGA: 30)	-Zwi re ngomu ndi zwa mathakheri, nahone zwa vhusiki ha nthesa. -Mihumbulo i a tokonya nahone yo vhibva. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea a si na vhusikhaki na khatihhi, a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu ndi zwa mathakheri nahone ndi zwa vhusiki ha nthesa. -Mihumbulo ndi ya nthesa nahone i a takadza. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea o hundwaho tshidele, nahone a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu ndi zwi pfalaho, zwo di farana. -Mihumbulo ndi i takadzaho, i a tendisea. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea avhudi, a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu ndi zwo teaho, nahone zwo farana lwo linganelaho. -Mihumbulo i takadzaho i re na vhusiki vhu fushaho. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea a fushaho, nahone a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu zwo di linganela sa zwenezwo, hu na mavhaka a xedzaho vhuumani. -Mihumbulo kanzhi ndi yo teaho, fhedzi vhusiki ho tahedzwa. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza maanea a ndinganelo, o lundzedzeaho lwo linganelaho nahone a kumedzeaho.	-Zwi re ngomu zwinwe a zwihho khagala, a zwo ngo farana. -Mihumbulo yo sekene, hunzhi i sokou dovholola. -A zwo ngo swikelela u vha kha Luambo lwa Hayani, nahone zwo di pulanwa/hu na mvetomveto. -Maanea ha ngo bveledzwa nga ndila i kumedzeaho.	-Zwi re ngomu a zwo ngo lulama na luthihi, a zwo ngo lundzedzana. -Mihumbulo yo tapanyedzwa, yo sokou dovholola. -U pulana na/kana mvetomveto a zwi fushi, kana a zwi ho. -Maanea aya ha nekedzei/kumedzei.
LUAMBO, TSHITAILA NA U SEDZULUSA (LTS) (MARAGA: 15)	-U sumbedza vhudzivha ho godombelaho ha ndeme ya luambo. -Luambo, zwiga zwa u vhala zwo shumiswa zwone- zwone. -U shumisa luambo lwa nthesa lwa kuambe/maambe. -Munanguludzo u	-U sumbedza vhudzivha ho dzialo ha ndeme ya luambo. -Luambo, zwiga zwa u vhala zwo shumiswa hu si na vhukhaki, u kona u shumisa luambo lwa kuambe/ maambe. -Munanguludzo wa maipfi wo	-Hu na vhubanzi ha vhudzivha ha luambo. -Luambo na zwiga zwa u vhala hunzhi a zwi na vhusikhaki. -Munanguludzo wa maipfi wo tea tshibveledzwa. -Tshitaela, thounu na redzhisitara zwo tea thoho ya maifungo.	-Huriwe u vhone ha vhudzivha ha luambo zwi hone. -Luambo ndi lwa misi, zwiga zwo shumiswa lu fushaho. -Munanguludzo wa maipfi u a fusha. -Tshitaela, thounu na redzhisitara nga u angaredza zwi di anana na thodca.	-Vhudzivha ha luambo ho sekene. -Luambo a lwo ngo vhubva, na zwiga zwa u vhala huriwe a zwo ngo shumiswa nga ndila yone. -Munanguludzo wa luambo ndi wa fhasi. -Tshitaela, thounu na redzhisitara zwi	-Luambo na zwiga zwa u vhala zwo khakhea. -Munanguludzo wa maipfi wo shaedzwa. -Tshitaela, thounu na redzhisitara a zwo ngo tea. -Ho dala vhukhaki, nahone zwo di vhalulwa na u sedzululwa	-Luambo na zwiga zwa u vhala zwo khakhea tshothhe. -Munanguludzo wa maipfi a wo ngo tea na luthihi. -Tshitaela, thounu na redzhisitara zwo liana tshothhe. -Ho dala vhukhaki na ndado, nahone a hu vhoneali vhubanzi ha

Vhune ha khandiso ho vhaledzwa

Iyani kha siatari li tevhelaho

NSC – Memorandum

	sa vhambedzwiho/ wa nthesa wa maipfi, zwo vhibva vhekuma. -Tshitaela, thounu na redzhisitara zwo tea tsothe thocho ya mafungo. -A lu na vhekakhi na vhutibihi nga murahu ha u sedzuluswa na u vhalulwa ha mushumo.	vanganywa lwa vhusiki. - Tshitaela, thounu na redzhisitara zwo tea thocho ya mafungo. -Hunzhi a lu na vhekakhi nga murahu ha u sedzuluswa na u vhalulwa ha mushumo.	-Kanzhi a hu na vhekakhi nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa.	dza thocho ya mafungo. - Hu di vha na vhekakhi vhu si gathi nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa.	shaedza ndunzhendunzhe. -Hu na vhekakhi ho vhalaho naho ho di vha na u vhalulula na u sedzulusa.	Zwituku.	u vhalulula na u sedzulusa.
TSHIVHUMBE O (T) (MARAGA: 5)	4 – 5 -Kubveledzelwe kwo faranaho/funzhe-dzeaho kwa thocho. -Vhudodombedzi vhu tokonyaho ha nthesa. -Mitala, dziphara zwo fhatwa lwa vhutali. -Vhulapfu/tshivhalo tsha maipfi zwi clana na ndaela dza thocho.	3½ -Mafungo o bveledzwa nga ndila yo faranaho. Hu na ndunzhendunzhe. - Mitala, dziphara zwi a tevhelelea nahone zwo vangana. -Vhulapfu ho tea.	3 -Vhunzhi ha zwidodombedzwa zwo bveledzwa. - Mitala, dziphara zwo fhatwa zwavhudi. - Vhulapfu ho tea.	2½ -Dzinwe dza mbuno na zwidodombedzwa zwo bveledzwa. - Mitala, dziphara zwo di khakhea hunwe, fhedzi maaneca a di sala a tshi pfala. -Vhulapfu ho todou vha ho tea.	2 -Vhunzhi ha dzimbuno dzi hone. - Mitala, dziphara zwo khakhea fhedzi maaneca a sala a tsha di pfala. -Vhulapfu ho lapfesa/ pfufufhalesa.	1½ -Zwi re ngomu zwinwe a zwiho khagala, a zwo ngo farana. - Mitala, dziphara zwi kha vhuimo ha fhasi. - Vhulapfu ho lapfesa/ pfufufhalesa.	0 – 1 -O liana na thocho. - Mitala, dziphara zwo vhuilingana, a zwi tevhelelei. -Vhulapfu ho lapfesa/pfufufhalesa u fhirisa mpimo.

Vhune ha khandiso ho vhaledzwa

Iyani kha siatari li tevhelaho

KHETHEKAYO YA B: RUBRIKI YA U TOLAMA/KA ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI (30)

KHOUDU	Khoudu 7: Vhuswikeleli ha nthesa 80 – 100% <u>14% – 18</u>	Khoudu 6: Vhuswikeleli ha nthia 70 – 79% <u>13 – 14</u>	Khoudu 5: Vhuswikeleli ho dzialo 60 – 69% <u>11 – 12½</u>	Khoudu 4: Vhuswikeleli vhu fushaho 50 – 59% <u>9 – 10½</u>	Khoudu 3: Vhuswikeleli ho linganelaho 40 – 49% <u>7½ – 8½</u>	Khoudu 2: Vhuswikeleli ha fhasi 30 – 39% <u>5½ – 7</u>	Khoudu 1: U sa swikelela 0 – 29% <u>0 – 5</u>
ZWI RE NGOMU, VHUPULANI NA TSHIVHUMBEO (NVT) (MARAGA: 18)	-Ndivho yo dzialo tshothe ya thodea dza tshibveledzwa. -U niwala lwo rombaho/vhibvaho. - U tshimbila kha vhutala hone-hone, hu si na u bva kha thoho ya mafhungo. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana tshothe, nahone zwo tandavhudzwa vhukuma, zwidodombedzwa zwothe zwi tikedza thoho ya mafhungo. -Hu na vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto, zwa mbo bveledza tshibveledzwa tshi si na vhuqhakhi na luthihi, tshi kumedzeaho. -Tshivhumbeco ndi tsho teaho lwa tshothe.	-U na ndivho ya vhudisa ya thodea dza tshibveledzwa. -U niwala lwo rombaho/vhibvaho U tshimbila kha vhutala hone-hone, hu si na u bva kha thoho ya mafhungo. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo tandavhudzwa zwavhudisa, zwidodombedzwa zwothe zwi tikedza thoho. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tsho fhatwaho zwavhudi. -O shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeco nga ndila yone-yone.	-U na ndivho yo dzialo ya thodea dza tshibveledzwa. -U niwala – u fara vhutala, nahone u tou polika zwituku kha thoho ya mafhungo. -Hunzhi zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana, zwa tandavhudzwa, nahone zwidodombedzwa zwinzhi zwi tikedza thoho. -U pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tshi kumedzeaho, tshavhudi vhukuma. -O shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeco. tshibveledzwa.	-U na ndivho i fushaho ya thodea dza tshibveledzwa. -U niwala – o di bvanyana ftedzi nga u angaredza ha xedzi zwine thoho ya amba lini. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana nga ndila i fushaho, zwine zwa zwidodombedzwa zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tshi fushaho, tshi kumedzeaho. -U shumisa muhumbulo u fushaho a tshi shumisa thodea dzo teaho dza tshivhumbeco tsha tshibveledzwa.	-U na ndivho yo linganelaho ya thodea dza tshibveledzwa. -Vhutala hawc kha u fhindula mushumo uyu vhu sumba ho sekena. -U niwala – u a xedza vhutala, zwi ambiawho zwa ita zwi tshi liana huiwe. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana lwo linganelaho, zwine zwa zwidodombedzwa zwi tikedza thoho. -Vhutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tsho linganelaho, tsho faranaho nahone tshi kumedzeaho. -U na muhumbulo wo linganelaho wa thodea dza tshivhumbeco tsha tshibveledzwa	-U na ndivho ya fhasi ya thodea dza tshibveledzwa. -Phindulo yawc kha mushumo uyu i sumbedza hu na u shaedza vhukuma. -U niwala – u xedza vhutala, na zwi ambiawho huiwe a zwi tsha pfala. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo liana, zwidodombedzwa zwituku zwi tikedzaho thoho. -A zwo ngo lingana kha Luambo lwa Hayani, naho ho di vha na u pulana/ kana mvetomveto. -Tshibveledzwa a tsho ngo kumedzwa zwavhudi. thodea dzo teaho dza tshivhumbeco a dzo ngo shumiswa – hu na u shaedza huluhu ha zwithu zwa ndeme.	-A hu na ndivho ya thodea dza tshibveledzwa. -Phindulo ya mushumo uyu i sumbedza u xedza tshohe vhutala. -U niwala – u liana na thoho, zwi ambiawho hunzhi a zwi tsha pfala. -Zwi re ngomu na mihumbulo a zwi elani, zwidodombedzwa zwitukutuku zwi tikedzaho thoho. -U pulana na/kana mvetomveto a zwi swikeleli/zwiho/ fushi na kathihi. -Tshibveledzwa itshi a tshi kumedzei. -A ho ngo shumiswa thodea dzo teaho dza tshivhumbeco.

Vhune ha khandiso ho vhaledzwa

Iyani kha siatari li tevhelaho

KHETHEKANYO YA C: RUBRIKI YA U ṬOLA/MAKA ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI (20)

KHOUDU	Khoudu 7: Vhuswikeleli ha nḁhesa 80 – 100% <u>10 – 12</u>	Khoudu 6: Vhuswikeleli ha nḁha 70 – 79% <u>8½ – 9½</u>	Khoudu 5: Vhuswikeleli ho dziaho 60 – 69% <u>7½ – 8</u>	Khoudu 4: Vhuswikeleli vḁu fushaho 50 – 59% <u>6 – 7</u>	Khoudu 3: Vhuswikeleli ho linganelaho 40 – 49% <u>5 – 5½</u>	Khoudu 2: Vhuswikeleli ha fhasi 30 – 39% <u>4 – 4½</u>	Khoudu 1: U sa swikelela 0 – 29% <u>0 – 3½</u>
ZWI RE NGOMU, VHUPULANI NA TSHIVHUMBEO (NVT) (MARAGA: 12)	-Nḁvho yo dziaho tshoḁhe ya ṭhoḁea dza tshibveledzwa. -U ṭana vḁudzivha ho angalalaho vhukuma ha vḁutsila ha u riwala. -Vḁurwali ho rombaho/dziaho – mugudi u fara vḁuṭala hone-hone, ha liani na ṭhoḁo ya maḁhungo. -Zwi re ngomu na mihumbulo yawe zwo farana tshoḁhe, zwo ṭandavḁudzwa lwa nḁhesa, nahone zwidodombedzwa zwoṭhe zwi tikedza ṭhoḁo. -Vḁutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tshi si na vḁukḁakḁi na luthihi, nahone tshi kumedzeaho. -O bveledza/ṭana tshivhumbeco tsha maṭḁakheni	-Nḁvho ya vḁudisa ya ṭhoḁea dza tshibveledzwa. -U ṭana vḁudzivha ho angalalaho ha vḁutsila ha u riwala. -Vḁurwali ho rombaho/dziaho – mugudi u fara vḁuṭala hone, ha liani na ṭhoḁo ya maḁhungo. -Zwi re ngomu na mihumbulo yawe zwo farana, zwa ṭandavḁudzwa zwavḁudisa, nahone zwidodombedzwa zwoṭhe zwi tikedza ṭhoḁo. -Vḁutanzi ha u pulana na/kana mvetomveto zwo bveledza tshibveledzwa tsho ḁatwaho zwavḁudi, tshi kumedzeaho. -O shumisa milayo ya tshivhumbeco yo teaho nga nḁila yavḁudi vḁukuma.	-Nḁvho yo dziaho ya ṭhoḁea dza tshibveledzwa. -U ṭana vḁudzivha zwaho kha nyimele dzo ṭandavḁuwaho dza u riwala mishumo/ zwibveledzwa. -U riwala – mugudi u fara vḁuṭala hone, hu na u liana/xelana zwiṭuku na ṭhoḁo. -Hunzhi zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana, zwa ṭandavḁudzwa, na zwidodombedzwa zwinzhi zwi tikedza ṭhoḁo. -Hu na vḁutanzi ha u pulana na u sedzulusa zwo bveledzaho tshibveledzwa tshi kumedzeaho, tshavḁudi vḁukuma. -O shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeco.	-Nḁvho i fushaho ya ṭhoḁea dza tshibveledzwa. -U ṭana zwinwe zwa vḁudzivha kha nyimele dzo ṭandavḁuwaho dza u riwala mishumo/ zwibveledzwa. -U riwala – mugudi u a xedza vḁuṭala ḁhedzi zwa si khakḁise ṭḁatutshedzo nga u angaredza. -Zwi re ngomu kha tshibveledzwa na mihumbulo zwo farana lu fushaho, zwinwe zwa zwidodombedzwa zwi tikedza ṭhoḁo. -Vḁutanzi ha u pulana na sedzulusa zwo bveledza tshibveledzwa tshi fushaho, tshi kumedzeaho. -O shumisa muhumbulo u fushaho wa ṭhoḁea	-Nḁvho yo linganelaho ya ṭhoḁea dza tshibveledzwa. Phindulo i shaedza vḁuṭala. - U sumbedza nḁvho ṭḁukhu kha nyimele dzo ṭandavḁuwaho dza vḁurwali. -U riwala – mugudi u liana na ṭhoḁo, ṭḁatutshedzo ya polika huḁwe. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwo farana lwo linganelaho, zwinwe zwa zwidodombedzwa zwi tikedza ṭhoḁo. -Vḁutanzi ha u pulana na u sedzulusa zwo bveledza tshibveledzwa tsho linganelaho, tshi kumedzeaho. - U na muḁhumbulo wo linganelaho wa	-Nḁvho ya fhasi ya ṭhoḁea dza tshibvumbedzwa. Phindulo kha mushumo uyu i sumbedza vḁuṭala vḁusckene. -U sumbedza nḁvho i shaedzaho kha nyimele dzo ṭandavḁuwaho dza vḁurwali. -U riwala – mugudi u liana na ṭhoḁo, huḁwe ṭḁatutshedzo ya polika. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwa tshibveledzwa a zwo ngo tou farana, zwidodombedzwa zwiṭuku zwi tikedzaho ṭhoḁo. -A zwi tei Luambo lwa Hayani, nahone ho pulaniwa na/ kana mvetomveto. Tshibveledzwa a tsho ngo kumedzwa zwavḁudi. -Ho ngo shumisa	-A hu na nḁvho ya ṭhoḁea dza tshibveledzwa. -U shaedza nḁvho kha nyimele dzo ṭandavḁuwaho dza vḁurwali. -U riwala – mugudi u liana na ṭhoḁo, ṭḁatutshedzo hunzhi i a xela. -Zwi re ngomu na mihumbulo zwa tshibveledzwa a zwi yelani, zwidodombedzwa zwiṭukuṭuku zwi tikedzaho ṭhoḁo. -U pulana/ mvetomveto a zwi fushi. Tshibveledzwa a tshi kumedzei/fushi. -Ho ngo shumisa milayo yo teaho ya tshivhumbeco.

Vḁune ha kḁandiso ho vḁaledzwa

Iyani kha siṭari li tevḁelaho

vhukuma.			dza tshivhumbeo.	thodea dza tshivhumbeo – hu na hu□we u shaedza.	milayo yo teaho ya tshivhumbeo.	
6 – 8 -U shumisa zwivhumbeo zwone-zwone zwa luambo kha u riwala tshivbeledzwa, nahone zwo fhatwa nga vhusila vhusulwane vhukuma. -Ndivho ya maipfi yo tea tshothhe ndivho, vha tanganedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhitara zwo tea ndeme na thodea dza mushumo. -Tshivbeledzwa hunzhi a hu na vukhakhhi nga murahu ha u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	6 -Tshivbeledzwa tsho fhatwa zwavhudi vhukuma nahone nga ndila yone-yone. -Ndivho ya maipfi yo tea vhukuma ndivho, vha tanganedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhitara zwo tea ndeme na thodea dza mushumo. -Tshivbeledzwa hunzhi a hu na vukhakhhi nga murahu ha u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	5½ -Tshivbeledzwa tsho fhatwa zwavhudi, nahone tshi a vhaalea. -Ndivho ya maipfi yo tea ndivho, vha tanganedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhitara zwo tea. -Tshivbeledzwa a tshi na vukhakhhi vhumzhi nga murahu ha u vhalulula na u sedzulusa. -Vhulapfu ho tea.	4 – 4½ -Tshivbeledzwa tsho fhatwa lu fushaho. Vhukhakhhi vhu re hone a vhu khakhisi nyelelo ya mafungo. -Ndivho ya maipfi yo tea ndivho, vha tanganedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhitara zwi a di fusha. -Tshivbeledzwa tshi di vha na vukhakhhi vhu si vhumzhi nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu ho todu vha ho teaho.	3½ -Tshivbeledzwa tsho fhatwa lwo linganelaho. Hu na vukhakhhi ho vhalaho. -Ndivho ya maipfi yo shaedza nahone a i tei tshothhe ndivho, vha tanganedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhitara zwo tsele fhasi. -Tshivbeledzwa tsho faredza vukhakhhi ho vhalaho nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu – zwo lapfesa/ pfufufhalesa.	2½ – 3 -Tshivbeledzwa tsho fhatwa nga ndila i shaedzaho/ya fhasi, nahone i a konda u tevehlelea. -Ndivho ya maipfi i toda huiwe u lulamiswa, nahone a i tei ndivho, vha tanganedzaho mafungo na nyimele. -Tshitaila, thouni na redzhitara a zwo ngo tea. -Tshivbeledzwa tsho dala vukhakhhi, nahone ho di vha na u pulana/sedzulusa. -Vhulapfu – zwo lapfesa/ pfufufhalesa.	0 – 2 -Tshivbeledzwa tsho fhatwa nga ndila ya fhasi/i shaedzaho vhukuma, nahone zwi tou konda tshothhe u tevehlelea. -Ndivho ya maipfi i toda u lulamiswa ho angalalaho vhukuma nahone a zwo ngo tea ndivho na khatulhi. -Tshitaila, thouni na redzhitara a zwi tshimbilelani na thoho. -Tshivbeledzwa tsho dala vukhakhhi vhumzhi, na ngadalo i re khagala nga murahu ha u pulana na u sedzulusa. -Vhulapfu – zwo lapfesa/ pfufufhalesa.

Vhune ha khandiso ho vhaledzwa

Iyani kha siatari li tevhelaho

KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI (MAANEA)

MBUDZISO I

ADENDAMU

Mulingiwa ha vhofhei u fhindula mbudziso o tou disendeka nga tshakha dza maanea dzo dubekanyiwaho afho fhasi, tenda a n̄wala zwi ananaho na t̄hofo/tshifanyiso.

1.1 MAANE A NGANETSHELO

- Aya ndi maanea ane muniwali a anetshela tshitori kana zwiwo zwo no bvelelaho.
- Kha maanea haya muniwali a nga amba nga mutambo muniwe na muniwe we a u vhona wa mu takadza, sa bola, khirikhethe, rugby nz.
- Zwi anetshelwaho zwi tea u kunga na u tendisea.
- Mafhungo a hone a n̄walwa nga tshifhinga tsho fhelaho.
- Magumo a songo dowealaho nahone a fhedza tshitori zwavhudi.

1.2 MAANE A MBULETSHEDZO

- Muniwali u buletshedza goloi nga vhudalo.
- Muniwali u ola tshifanyiso tsha zwine a khou amba nga hazwo a tshi tou toolola a tshi sumbedza mbonalo ya tshifanyiso tsha goloi, kuitele, nz.

1.3 MAANE A U TATA KHANI

- Afha muniwali u vha e na ndila yawe ine a vhona ngayo zwithu.
- Mihumbulo yawe i tea u vha khagala u bva mathomoni u swika magumoni.
- Muniwali a nga imelela likumedzwa lo newaho kana a li hanedza.
- Muniwali u sumbedza u imelela liniwe fhungo/sia.
- Muniwali u tikedza vhukuma fhungo line a khou toda li tshi tendiwa.
- Muniwali u sumbedza vhukhwine ha fhungo line a khou li imelela.

1.4 MAANE A U VHUISA MUHUMBULO

- Muniwali u vhuisa mihumbulo nga zwo bvelelaho murahu.
- Muniwali u vhekanya mihumbulo nga ndila ine ya kunga kana u tutula dzangalelo la muvhali.
- Muniwali u tea u vhekanya mafhungo nga ndila i pfalaho.

1.5 MAANE A DISKHESIVI

- Afha muniwali u tata u lingana nga mihumbulo mivhili yo nekedzwaho.
- Muniwali u sumbedza vhudi na vhuvhi nga ha u andadziwa ha mvelelo

Vhune ha khandiso ho vhaledzwa

Iyani kha siatari li tevhelaho

dza vhagudi kha gurannda ho shumiswa madzina avho.

1.6 TSENGULUSO YA ZWIFANYISO

- Mugudi a nga amba nga tshugulu dzo sumbedzwaho.
- U vhulawa ha tshugulu lifhasini lothe/Afrika.
- Mugudi a nga amba nga vhugalaphukha.
- Afha hu nga da mihumbulo minzhi yo fhambanaho nga ha zwifanyiso zwo newaho.

1.7 TSENGULUSO YA TSHIFANYISO

- Mugudi a nga amba nga ha vhuḁi na vhuvhi ha mbingano.
- Mugudi a nga amba nga ha thalano kana mbingano.
- Mugudi a nga amba nga ha u mangadzana ha vhafunani nga dzirinngi.
- Afha hu nga da mihumbulo minzhi yo fhambanaho nga ha zwifanyiso zwo newaho.

1.8 TSENGULUSO YA TSHIFANYISO

- Mugudi a nga amba nga ha mutambo wa u gidima kana nga ha tshitediamu tshine vha khou gidimela khatsho.
- Mugudi a nga amba nga zwine a khou vhona kha tshifanyiso.
- Afha hu nga da mihumbulo minzhi yo fhambanaho nga ha tshifanyiso tsho newaho.

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI

MBUDZISO 2

2.1 VHURIFHI HA TSHIOFISI

Tshivhumbeo:

- Diresi mbili(ya muniwali na ya muniwalelwa)
- Diresi ya u thoma. (i tea u niwalwa datumu nga vhudalo)
- Diresi ya vuvhili.(i thoma nga mufari wa tshiimo sa muniwaleli kana mulanguli)
- Theshano.
- Thoho ya mafhungo.(i tea u niwalwa nga madanzi kana ya talelwa arali yo niwalwa nga maledere matuku)
- Mutumbu.
- Nyonesano kana phendelo.
- Magumo. (muniwali u niwala dzina na tshifani a fhedza a saina)

2.2 TSHIPITSHI

Tshivhumbeo:

- Thoho.
- Theshano.
- Mvulatswinga.
- Mutumbu.
- Magumo.

2.3 MUFHINDULANO

Tshivhumbeo:

- Thoho.
- Marangaphanda.
- Mutumbu.
- Magumo.

2.4 LINWALOVHUNE NA VHURIFHI

Tshivhumbeo:

- Zwidodombedzwa zwa vhune.
- Zwododombedzwa zwa pfunzo.
- Tshenzhemo ya zwa mushumo.
- Dzithanzi.
- Muano.
- Tshivhumbeo tsha vhurifhi vha do tshi wana kha 2.1 afho ntha.

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 30

KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI

MBUDZISO 3

3.1 GARATA YA THAMBO

Tshivhumbeo:

- Madzina a vharambi na vharambiwa.
- Datumu.
- Fhethu.
- Tshifhinga.
- Tshivhidzelwa.
- U sumbedza uri vha do da na. (*RSVP*)

3.2 DAYARI

Tshivhumbeo:

- Duvha.
- Nwedzi.
- Tshifhinga.
- Luambo lu vhe lwa muthu wa u thoma.
- Mulaedza kha u vhe wa ndeme.
- I tea u pfesesea.

3.3 MASIA

- Fhethu hune ha khou iwa.
- Hune ha khou takuwiwa hone.
- Maipfi a masia a ngaho Vhukovhela, Vhubvaduva, nthu, fhasi, na zwiinwe.

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C:	20
MARAGAGUTE:	100